

Опришко Л.І.

kafedrargflnu@gmail.com

<https://orcid.org/0000-0003-3622-1174>

учитель англійської мови,

Новоайдарська школа-гімназія

Новоайдар, Україна

ПІСНЯ НА УРОЦІ АНГЛІЙСЬКОЇ МОВИ ЯК ОДИН ІЗ ЗАСОБІВ ОВОЛОДІННЯ МОВОЮ (З МЕТОДИЧНОЮ РОЗРОБКОЮ ДЛЯ РОБОТИ НАД ПІСНЕЮ)

*«Вчитися потрібно весело ...
Щоб перетравлювати знання,
треба поглинати їх з апетитом»
Анатоль Франс*

На сучасному етапі, коли особистість зростаючої людини перебуває в центрі всієї освітньої та виховної діяльності, актуальним стає завдання пошуку ефективних засобів та прийомів навчання. Вирішення цього завдання можливе лише за умови впливу не тільки на свідомість учнів, але і на проникнення в емоційну сферу.

Одним із найбільш дієвих засобів впливу на почуття й емоції школярів є музика, що представляє собою сильний психологічний стимул, здатний проникати в приховані глибини свідомості. Я.А. Коменський писав, що той, хто не знає музики, уподібнюється людині, яка не знає грамоти. Музика і спів надають неоціненну допомогу у вивченні англійської мови в силу низки причин.

Пісня, як один з видів мовного спілкування, є засобом більш міцного засвоєння і розширення лексичного запасу, тому що включає нові слова і вирази. У піснях вже знайома лексика зустрічається в новому контекстуальному оточенні, що сприяє її активізації. Також часто зустрічаються власні та географічні назви, реалії країни мови, що вивчається, поетичні слова. Все це сприяє розвитку почуття мови та знання її стилістичних особливостей.

Проблема використання пісень у навчально-виховному процесі з англійської мови завжди привертала увагу науковців-дослідників та вчителів-практиків (О. Фучила, А. Миролюбова, Т. Іщенко, З. Поленок, Н. Петровська, О. Гуревич та ін.).

Пісня сприяє удосконаленню навичок іншомовної вимови, розвитку музичного слуху. Встановлено, що музичний слух, слухова увага і слуховий контроль знаходяться в тісному взаємозв'язку з розвитком артикуляційного апарату.

Мета статті – теоретично обґрунтувати практичну доцільність використання англомовних пісень на уроці англійської мови як один із найефективніших засобів оволодіння мовою.

Пісня сприяє естетичному вихованню учнів, згуртуванню колективу і більш повному розкриттю творчих здібностей кожного. Завдяки музиці на уроці створюється сприятливий психологічний клімат, знижується психологічне навантаження, активізується мовна діяльність, підвищується емоційний тонус, підтримується інтерес до вивчення англійської мови.

Пісня стимулює монологічні й діалогічні висловлювання, слугує основою розвитку мовно-розумової діяльності учнів, сприяє розвитку як підготовленого, так і не підготовленого мовлення.

На уроках пісня найчастіше використовується для:

1. Фонетичної зарядки на початковому етапі навчання.

Тут, здебільшого можна використовувати короткі дитячі пісні типу: «How Are You?», «ABC song», «Happy Birthday», «Old McDonald Had a Farm», «Clap Your Hands», «What Is Your Name?», «You Put Your Right Hand in» та інші.

2. Більш складного закріплення лексичного і граматичного матеріалу.

Пісні можуть вводитися у зв'язку з вивченням лексичної теми, наприклад:

Days of the Week – «Grumblers»;

Character – «D.I.S.C.O.»;

Politics – «Wind of Change»;

Teenagers – «Numb» (Linking Park);

Appearance – «Clementine», «I've Got Two Eyes», «Head and Shoulders».

Також введення пісні може бути органічно пов'язане з вивченням граматичної теми, наприклад:

«Perfect» – всі Simple Tenses, Present Continuous, Present Perfect;

«Once Upon a December» – структура used to + V;

«It's a Beautiful Day», «I'm sitting in the morning» – Present Continuous;

«I Saw You Dancing» – Complex Object;

«Yesterday», «Lady in Red» – «Hotel California» (Eagles) – Past Simple;

«Girl» (Beatles) – зворот there is та інші.

3. Як стимул для розвитку мовних навичок і умінь. Наприклад, вміння побудувати розповідь на основі сюжету пісні, придумати «Happy End» тощо.

4. У якості фізкультпаузи: «Baby Shark», «Head and Shoulders», «You Put Your Right Hand In».

5. Як свого роду релаксація в середині або кінці уроку, коли учні втомилися і їм потрібна розрядка, що знімає напругу і відновлює їх працездатність.

Добірку пісень слід розділити на вікові групи. Це дитячі пісні, як було сказано вище. Тут з одним і тим же пісенним матеріалом можна працювати як у початковій, так і в середній ланці. Зі зрозумілих причин, враховуючи вікові особливості та інтереси школярів середнього та старшого віку, починаючи з 7-8 класу потрібно підшукувати щось з дорослого репертуару. Це або твори, що стали сучасною класикою (пісні «Beatles», «ABBA», «Pink Floyd», «Eagles» і т.д.), або пісні, які постійно на слуху в учнів (вони їх чують по радіо, телебаченню, на дискотеках і т.д.) – «Linking Park», «Black Eyed Peas». Іноді на уроках на прохання учнів можна розбирати пісні, які особливо їм до вподоби. У цьому випадку персональна зацікавленість сприяє кращому запам'ятовуванню слів і цілих структур. Дізнавшись слова, діти наспівують їх під знайому мелодію поза уроком.

Робота над піснею може бути умовно розділена на кілька етапів:

- фонетичний,
- лексичний,
- граматичний,
- соціально-лінгвістичний,
- країнознавчий.

Розподіл умовний, тому що немає чітких меж між етапами: один етап плавно перетікає в інший. Процес роботи над піснею може займати кілька уроків, так як на уроці для цього відводиться 5-10 хвилин.

Система уроків:

1 урок. Починати роботу з піснею треба з назви, вона записується на дошці. Дітям потрібно спробувати здогадатися, про що ця пісня. Далі необхідно зняти лексичні та фонетичні труднощі, виписавши відповідні слова. Наступний етап: прослуховування і порядковий переклад пісні (для цього необхідно роздати тексти). Після першого прослуховування перевіряється правильність своїх припущень щодо змісту пісні.

2 урок. Робота над граматичною стороною пісні. Як правило, всі пісні написані в якомусь одному граматичному часі. На дошці або в раздатковому матеріалі пропонується виконувати кілька вправ. Це можуть бути пропущені або дієслова, або прийменники, або ступені порівняння прикметників і т.д. На такому уроці повторюється утворення питальних та стверджувальних форм.

3 урок. Робота над фонетикою. Відпрацьовується читання тексту пісні: звук-слово-словосполучення. Працюючи над фонетикою, необхідно звертати увагу і на мелодіку пісень – чергування наголошених і ненаголошених складів і слів.

4 урок. Робота над запам'ятовуванням тексту. Можна використовувати такі способи запам'ятовування:

- «Ланцюжок» (Chain). Кожен учень по черзі вимовляє один рядок куплета і так до кінця.

- «Снігова куля» (Snowball). Кожен наступний учень повторює фразу попереднього і додає свою.

- «Закінчи фразу» (Complete the phrase). Учитель вимовляє початок фрази, а учні закінчують її.

- «Віднови порядок» (Order the Lines). Учитель ділить клас на дві команди і видає кожній команді конверт з розрізаною на рядки пісню. Завдання кожної команди – якнайшвидше зібрати текст пісні англійською мовою.

- «Встигни за мелодією» (Follow the Tune). Учитель по черзі то вмикає, то вимикає звук, учні ж продовжують співати.

5 урок. Виконання пісні під фонограму «плюс» (з голосом). На цьому ж уроці можна спробувати виконати пісню під фонограму «мінус» (без голосу).

6 урок. Виконання пісні самостійно під фонограму «мінус». Можна влаштувати конкурс на краще виконання пісні (соло, дуети, тріо тощо). Опрацьована подібним чином пісня може бути виконана під час проведення Тижня англійської мови або на шкільних святах. Також можна додати і такий вид роботи, як твір-роздум на ту чи іншу тему, які висвітлені в пісні. Треба визнати, що не завжди вдається використовувати вищенаведену схему. Це залежить від ступеня підготовленості класу, від змісту пісні, а найголовніше – від бажання учнів.

Вправи і прийоми використання пісень на уроці англійської мови.

Існує безліч вправ, спрямованих на відпрацювання лексичного, граматичного або фонетичного матеріалу, отриманого з пісні. Найбільш поширені вправи:

- Song Dictation: Учитель диктує учням текст простої, популярної пісні, після чого для учнів лунають слова для порівняння свого варіанту з оригінальним текстом. Незнайомі слова відпрацьовуються і повторюються за вчителем.

- Filling the gaps: Учитель роздає дітям текст пісні, в якому окремі слова замінені на картинки. Завдання учнів – проспівати пісню, вимовляючи всі слова. Цю вправу можна дати кільком учням або виконувати цілим класом. Відмінним матеріалом для такого завдання є пісня «Old McDonald Had a Farm».

- Missing words: Одна з найпоширеніших ігор з піснями на уроках англійської – учитель записує на дошці один з куплетів пісні і дає першому учневі його проспівати. Після цього, вчитель стирає будь-яке слово або словосполучення і наступний учень проспівує куплет. Для кожного наступного учня слів на дошці буде залишатися все менше і менше. Останній учень співає куплет з мінімальною кількістю слів в кожному рядку, або зовсім без слів. Цей метод відмінно працює для заучування фраз і цілих речень.

- Split song: Це завдання слід виконувати в парах. Учитель готує заздалегідь дві різні копії обраної пісні. У першому варіанті відсутні непарні рядки, у другому – парні. Після першого прослуховування пісні, учні відповідають на загальні питання за змістом, потім діляться на пари і отримують свої варіанти пісні англійською. Під час другого прослуховування учням необхідно заповнити пропуски в своєму варіанті пісні. Після цього, учні звіряють свої варіанти з оригінальним текстом.

- Spot the mistake: Учитель змінює слова пісні, навмисне допускаючи в них помилки, які потрібно виправити учням. Наприклад, believe – beleive, bright – brighth і т.д. Більш сильним школярам можна дати додаткові завдання, наприклад, вибрати протилежні значення для іменників (прикметників або дієслів).

Пісні англійською підвищують активність учнів на уроці іноземної мови і перетворюють вивчення лексики і граматики в захоплюючий процес.

Робота з піснями активізує розумову діяльність учнів, розвиває їх інтерес до культури країн мови, що вивчається, оскільки при цьому відбувається процес запам'ятовування не тільки слів, але й виразів, цілих строф, куплетів. Учні із задоволенням заучують тексти пісень, пізніше мимоволі вставляючи їх в монологічну й діалогічну мову. Таким чином, збагачується і розширюється словниковий запас школярів. А для тих учнів, які відчувають труднощі у вивченні англійської мови, пісні надають можливість сприймати і переробляти інформацію (лексичний і граматичний матеріал) в доступній і захоплюючій формі, тим самим, долаючи ці труднощі.

Проблема підвищення мотивації навчання вимагає від учителя нового підходу до її вирішення, зокрема, розробки досконаліших організаційних форм і методичних прийомів навчання. Треба пам'ятати, що в процесі навчання важливі не тільки знання, але й враження, з якими дитина йде з уроку. Урок повинен нести не тільки певні знання, а й радість кожного учня. Таку радість може принести «родзинка», яка дозволить урізноманітнити урок, зробити його цікавим, живим, веселим. Пісня – одна з таких «родзинок».

Методична розробка для роботи над піснею «Clementine»

Текст пісні

In a cavern, in a canyon,
Excavating for a mine,
Dwelt a miner forty-niner,
And his daughter Clementine.

Chorus:

Oh my darling, Oh my darling,
Oh my darling Clementine,
You are lost and gone forever,
Dreadful sorry Clementine.

Repeat chorus

Light she was and like a fairy,
And her shoes were number nine;
Herring boxes, without topses,
Sandals were for Clementine.

Repeat chorus

Drove she ducklings to the water,
Every morning just at nine;
Stubbed her toe against a splinter,
Fell into the foaming brine.

Repeat chorus

Ruby lips above the water,
Blowing bubbles, soft and fine;
But Alas! I was no swimmer,
So I lost my Clementine.

Repeat chorus

How I missed her, how I missed her
How I missed my Clementine.
Until I kissed her little sister,
And forgot my Clementine.

Repeat chorus

/ Taken from the book «If You Feel Like Singing» American
Folksongs and Accompanying Activities by Jean McConochie and Alice
H.Osman/

Пісню «Clementine» можна використовувати для роботи з учнями середньої та старшої ланки, відпрацьовуючи тему «Appearance».

Використання даної пісні сприяє збагаченню словникового запасу учнів та удосконаленню навичок вживання граматичних конструкцій у Past Simple Tense.

Робота над піснею складається з наступних етапів:

- лексико-фонетичний.

На даному етапі учням пропонується прослухати пісню та зрозуміти зміст. Перевірка розуміння виконується за допомогою питань у режимі T-Ps:

1. Where did Clementine live?
2. Who did she live with?
3. How did she look like?
4. Was her family rich or poor?
5. What household duties did she have?
6. Why did she fall?
7. Where did she fall?
8. Could she swim?
9. Why wasn't she saved?
10. How long did the storyteller miss her?

На цьому ж етапі проходить зняття лексичних труднощів:
a cavern – a cave;

a canyon – a steep, narrow valley, sometimes with a river running through it;

excavating – digging;

dwelt – lived;

forty-niner – someone who went to California during The Gold Rush of 1849;

dreadful sorry - very sorry;

number nine – an average American woman’s shoe size is 7,5 or 8. An American size 9 is equivalent to a European size 40;

herring – a kind of fish which is often salted and packed in flat tin boxes;

topses – tops (Topses sounds like baby talk; an extra syllable is necessary for the rhyme with boxes);

sandals – open shoes worn in warm weather;

Drove she – poetic inversion of She drove;

Ducklings – baby ducks;

splinter – a tiny, thin piece of wood;

foaming brine – swiftly moving salt water, as in the ocean;

ruby – red;

alas – a poetic expression of sorrow and regret;

missed – felt lonely;

little – younger(here).

Після зняття лексичних труднощів, учні прослуховують пісню з опорою на текст.

- граматичний.

На даному етапі можливе відпрацювання форм дієслова та різних типів питань з числа згаданих вище.

Live –....., be –....., drive –....., stub –....., fall –....., lose –....., miss –....., kiss –....., forget –.....

- робота над запам’ятовуванням тексту пісні.

1. Write down the missing words:

.... a cavern, ... a canyon,

Excavating ... a mine

Dwelt a miner .... – niner

And his .... Clementine.

2. Finish the lines:

Ruby lips.....

Blowing bubbles.....

But alas.....

So I lost.....

3. Missing words:

Учитель записує на дошці один з куплетів пісні і дає першому учневі його проспівати. Після цього, вчитель стирає будь-яке слово або словосполучення і наступний учень проспівує куплет. Для кожного наступного учня слів на дошці буде залишатися все менше і менше.

Останній учень співає куплет з мінімальною кількістю слів в кожному рядку, або зовсім без слів.

4. Split song:

Дане завдання слід виконувати в парах. Учитель готує заздалегідь дві різні копії пісні. У першому варіанті відсутні непарні рядки, у другому – парні. Після першого прослуховування пісні, учні відповідають на загальні питання за змістом, потім діляться на пари і отримують свої варіанти пісні англійською. Під час другого прослуховування учням необхідно заповнити пропуски в своєму варіанті пісні. Після цього, учні звіряють свої варіанти з оригінальним текстом.

На етапі запам'ятовування дуже ефективними є вправи «Chain» та «Snowball».

- соціально-лінгвістичний:

На даному етапі, вже після того, як пісня вивчена та відпрацьована, виконується серія комунікативно-спрямованих вправ, котрі базуються на лексико-граматичному матеріалі пісні.

Exercise 1. Write and then speak about Clementine using the plan:

Place of living: _____

Appearance: _____

Family: _____

Exercise 2. Speak on the following situations:

a. describe the happy end of the story using the phrases: to stay alive, to swim well, to rescue, to give a helping hand, to get married, to be a devoted friend etc;

b. what would you do if you witnessed someone drowning?;

c. imagine you're Clementine's friend.

Answer the questions:

Why didn't you help her?

Are you a devoted friend?

Do you always act like this?

Would Clementine depend on you if she survived?

- країнознавчий:

На даному етапі вчитель розповідає учням, зазвичай це старшокласники з більш високим рівнем володіння мовою, історію пісні «Clementine».

This song is known all over the world. South Sea islanders once greeted anthropologist Margaret Mead with it! You have already sung the chorus a lot of times. But have you ever thought about what it means?

The story is set in the days of the California Gold Rush, when the discovery of gold near Sutter's Fort (now Sacramento) brought thousands of men to California from all over the world. All of them hoped to «strike it rich» by discovering gold, but most found nothing but hardship and poverty (with eggs selling for more than \$10 a dozen).

Maybe gold miners made up this song to laugh at their troubles; maybe it was written by city people to laugh at the miners. The worlds you see here

were first published in 1863, with a different tune. These same words, with the music we know now, were copyrighted in 1884 by Percy Montrose.

No one knows if Mr. Montrose actually composed the song, or if he simply wrote down the words and music to a song from the mining camps. However, we do know that later generations of campers and students have enjoyed adding further verses-although it has been difficult to match the inspired silliness of the original.

Список використаної літератури

1. Петровська Н. Використання віршів та пісень на різних етапах вивчення англійської мови / Н. Петровська, Т. Судима // Науковий вісник Волинського національного університету імені Лесі Українки. 2010. № 8. С. 359-365. **2. Поленок З.** Використання пісенного текстового матеріалу на уроках англійської мови/ З. Поленок // Іноземні мови. 2009. № 2. С. 9-11. **3. Фучила О. М.** Використання пісень в процесі вивчення іноземної мови / О. М. Фучила // Вісник Національного університету «Львівська політехніка». 2007. № 586: Проблеми лінгвістики науково-технічного і художнього тексту та питання лінгвометодики. С. 42-46. **4. Гуревич О. В.** Використання сучасних пісень на уроці англійської мови / О. В. Гуревич // Англійська мова та література: науково-методичний журнал. 2009. №25. С. 13-18.

References

1. Petrovska N. (2010) Vykorystannia virshiv ta pisen na piznykh etapakh vyvchennia angliiskoi movy [Using poetry and songs at different stages of learning English] Naukovyi visnyk Volynskogo natsionalnogo universytetu imeni Lesi Ukrainky [Scientific bulletin of Lesya Ukrainka Eastern European National University] (pp. 359-365) [in Ukrainian]. **2. Polenok Z.** (2009) Vykorystannia pisennogo tekstovogo materialu na urokakh angliiskoi movy [Use of lyric text material in English lessons] Inozemni movy [Foreign languages] (pp. 9-11) [in Ukrainian]. **3. Fuchila O.** (2007) Vykorystannia pisen v protsesi vyvchennia inozemnoii movy [Use of songs in the process of learning a foreign language] Visnyk Natsionalnogo universytrtu "Lvivska politekhnikha" [Bulletin of Lviv Polytechnic National University] (pp. 42-26) Lviv [in Ukrainian]. **4. Gurevych O.** (2009) Vykorystannia suchasnykh pisen na urotsi angliiskoi movy [Using contemporary songs in the English lesson] Angliiska mova ta literatura: naukovo-metodychnyi zhurnal [English Language and Literature: Scientific and Methodological Journal] (pp. 13-18) [in Ukrainian].

Опришко Л.І. Пісня на уроці англійської мови як один із засобів оволодіння мовою (з методичною розробкою для роботи над піснею)

У статті теоретично обґрунтовано практичну доцільність використання англомовних пісень на уроці англійської мови як один із

наїфективніших засобів оволодіння мовою. Детально розглядається зміст роботи над піснею на заняттях з англійської мови з учнями загальноосвітніх закладів освіти. Доведено, що пісня є засобом більш міцного засвоєння і розширення лексичного запасу, а також сприяє удосконаленню навичок іншомовної вимови, розвитку музичного слуху. Пісня стимулює монологічні й діалогічні висловлювання, слугує основою розвитку мовно-розумової діяльності учнів, сприяє розвитку як підготовленого, так і не підготовленого мовлення.

Для більш ефективної роботи над текстом пісні було запропоновано розділити цей процес на кілька етапів. Розподіл умовний, тому що немає чітких меж між етапами: один етап плавно перетікає в інший. Процес роботи над піснею може займати кілька уроків. Встановлено, що такий розподіл є ґрунтовною основою для учнів для подальшого оволодіння мовою.

Ключові слова: англійська пісня, етапи роботи над піснею, монологічне мовлення, діалогічне мовлення

Опрышко Л.И. Песня на уроке английского языка как одно из средств овладения языком (с методической разработкой для работы над песней)

В статье теоретически обосновано практическую целесообразность использования англоязычных песен на уроке английского языка как один из наиболее эффективных средств овладения языком. Подробно рассматривается содержание работы над песней на занятиях по английскому языку с учащимися общеобразовательных учебных заведений. Доказано, что песня является средством более основательного усвоения и расширения лексического запаса, а также способствует совершенствованию навыков иноязычного произношения, развитию музыкального слуха. Песня стимулирует монологические и диалогические высказывания, служит основой развития культурно-мыслительной деятельности учащихся, способствует развитию как подготовленной, так и не подготовленной речи.

Для более эффективной работы над текстом песни было предложено разделить этот процесс на несколько этапов. Деление условно, потому что нет четких границ между этапами: один этап плавно перетекает в другой. Процесс работы над песней может занимать несколько уроков. Установлено, что такое деление является существенной основой для учеников для дальнейшего овладения языком.

Ключевые слова: англоязычная песня, этапы работы над песней, монологическая речь, диалогическая речь.

Opryshko L.I. An English song at the English lesson as one of the means of mastering the language (with methodical work for the song)

The article theoretically substantiates the practical feasibility of using English-language songs in the classroom of the English language as one of the

most effective means of language acquisition. The content of the work on the song in the classroom in English with pupils of general educational institutions is considered in detail. It is proved that the song is a means of more thorough learning and expansion of vocabulary, and also contributes to the improvement of the skills of foreign language pronunciation, the development of musical hearing. The song stimulates monologue and dialogical statements, serves as the basis for the development of pupils' cultural and mental activity, and contributes to the development of both prepared and unprepared speech.

For more effective work on the text of the song it was offered to divide the process into several stages. The division is conditional, because there are no clear boundaries between the stages: one stage smoothly flows into another. The process of working on a song can take several lessons. It is established that such a division is an essential basis for pupils to further master the language.

Key words: English-language song, stages of work on a song, monologue speech, dialogic speech.

Стаття надійшла до редакції 05.04.2019 р.

Стаття прийнята до друку 08.04.2019 р.

Рецензент – д.пед.н, проф. ЛНУ імені Тараса Шевченка, Шехавцова С.О.